

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; Ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne työryhmän mietinnöstä ”Ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2025:45)”.

Mietintö on laadittu hallituksen esityksen muotoon. Esityksessä ehdotetaan ensinnäkin, että rikoslain vapauteen kohdistuvia rikoksia koskevassa 25 luvussa muutettaisiin ihmiskauppasäännöstä (3 §) siten, että sijaissynnyttäjäksi saattaminen lisättäisiin pykälään yhdeksi teon tarkoitukseksi. Toiseksi lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi rangaistussäännös, joka koskisi ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä (ehdotettava uusi 3 d §). Kolmanneksi luvun oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevaa säännöstä (10 §) ehdotetaan muutettavaksi siten, että edellä mainittu uusi rangaistussäännös tulisi oikeushenkilön rangaistusvastuun piiriin. Lisäksi ehdotetaan rikoslain muuttamisen johdosta tarpeellisten muutosten tekemistä pakkokeinolakiin, poliisilakiin, oikeudenkäymiskaareen ja esitutkintalakiin.

Tausta

Esityksen valmisteluun on johtanut Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1712 ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta (jäljempänä ”muutosdirektiivi”), joka on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 15.7.2026.

Oikeusministeriö asetti 14.1.2025 työryhmän, jonka tehtävänä oli arvioida, mitä lainsäädäntömuutoksia muutosdirektiivin täytäntöönpano edellyttää, ja valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Työryhmän tuli arvioida myös muutosten pääasialliset vaikutukset. Työryhmän mietintö oli laadittava hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän jäseniksi nimettiin edustajat oikeusministeriöstä, sisäministeriöstä, Migristä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, Helsingin käräjäoikeudesta, valtakunnansyyttäjän toimistosta, Keskusrikospoliisista, Asianajajaliitosta (nykyisin: Suomen Asianajajat) ja Helsingin yliopistosta. Työryhmän toimikausi oli 14.1.–15.9.2025.

Tavoitteet

Esityksen mukaisilla ihmiskauppasäännöksen muutoksella ja uudella ihmiskaupan uhrin palvelujen käytön kriminalisoinnilla pyritäisiin vahvistamaan muun muassa henkilökohtaisen vapauden ja koskemattomuuden suojaa sekä yksityiselämän suojaa. Ehdotettavilla pakkokeinolain ja poliisilain muutoksilla pyritäisiin turvaamaan ehdotettavaa uutta kriminalisointia, ihmiskaupan kohteena olen henkilön hyväksikäyttöä koskevien rikosten estämis- ja selvittämismahdollisuudet. Ehdotettavilla oikeudenkäymiskaaren ja esitutkintalain muutoksilla pyritäisiin suojaamaan haavoittuvassa asemassa olevia asianomistajia.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/33260/2024.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.om@gov.fi tai postitse osoitteeseen PL 25, 00023 Valtioneuvosto. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/33260/2024. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus OM002:00/2025). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasystä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 18.11.2025.

Valmistelijat

Erityisasiantuntija Sonja Sjöman, sonja.sjoman@gov.fi, p. 0295 150 237

Linkit

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-309-4> - Työryhmämietintö: Ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

Arbetsgruppsbetänkande: Genomförande av direktivet om ändring av människohandelsdirektivet (innehåller en beskrivningssida och lagförslag på svenska)

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM002:00/2025> - Hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM002:00/2025> - Projektportal

Liitteet:

[OM_2025_45_ML.pdf](#) - Työryhmämietintö: Ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

Arbetsgruppsbetänkande: Genomförande av direktivet om ändring av människohandelsdirektivet (innehåller en beskrivningssida och lagförslag på svenska)

Jakelu:

Adoptiolautakunta/ Valvira
Amnesty International Suomen osasto r.y.
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto (EK)
Etelä-Suomen aluehallintovirasto (työsuojelun vastuualue)
Etelä-Suomen syyttäjäalue
Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti (HEUNI)
Helsingin hovioikeus
Helsingin poliisilaitos
Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta / professori Sakari Melander
Hämeen poliisilaitos
Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä
Ihmisoikeusliitto
Interpedia
Itä-Suomen aluehallintovirasto (työsuojelun vastuualue)
Itä-Suomen hovioikeus
Itä-Uudenmaan käräjäoikeus
Julkiset Oikeusavustajat ry
Juristiliitto – Juristförbundet
Keskusrikospoliisi (KRP)
Korkein oikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti (KRIMO)
Lapin hyvinvointialue
Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta / professori Minna Kimpimäki
Lapsettomien yhdistys Simpukka ry
Lapsiasiavaltuutettu

Lasten perusoikeudet – Children´s Fundamental Rights ry
Lastensuojelun Keskusliitto ry
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Länsi-Suomen syyttäjäalue
Maahanmuuttovirasto
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry – Mannerheims Barnskyddsförbund
rf
Miesjärjestöjen keskusliitto
Monika-Naiset liitto ry
Naisjärjestöjen Keskusliitto ry
Naisjärjestöt Yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS
ry
Oikeuspalveluvirasto
Oikeuspoliittinen yhdistys – Rättspolitiska föreningen Demla ry
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun käräjäoikeus
Pakolaisneuvonta ry
Palvelualojen ammattiliitto PAM
Palvelualojen työnantajat PALTA
Pelastakaa Lapset ry
Poliisihallitus
Pro-tukipiste ry
Rajavartiolaitoksen esikunta
Rakennusliitto
Rikosuhripäivystys
Rovaniemen hovioikeus
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK)
Suomen Asianajajat – Finlands Advokater
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry – Finlands Polisorganisationers
Förbund rf
Suomen Syyttäjäyhdistys ry
Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry
Tampereen ensi- ja turvakoti r.y.
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Tilastokeskus
Turun yliopisto / apulaisprofessori Tatu Hyttinen
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen käräjäoikeus
Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomiot rikoslain 25 luvun 3 §:ään ehdotettavasta muutoksesta (sijaissynnyttäjäksi saattamista koskevan teon tarkoituksen lisääminen ihmiskauppaa koskevaan pykälään)
2. Huomiot rikoslain 25 lukuun ehdotettavasta uudesta kriminalisoinnista (ehdotettava uusi 3 d §: ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö)
 - a) Rangaistavuuden ala
 - b) Rangaistusasteikko
 - c) Muut huomiot
3. Huomiot rikoslain 25 luvun 10 §:ään ehdotettavasta muutoksesta (ehdotettavaa uutta ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevaa kriminalisointia koskeva lisäys oikeushenkilön rangaistusvastuun soveltamisalaan)
4. Huomiot pakkokeinolakiin ja poliisilakiin ehdotettavista muutoksista
5. Huomiot oikeudenkäymiskaareen ja esitutkintalakiin ehdotettavista muutoksista
6. Huomiot ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin säännöksistä, joiden ei mietinnössä katsota edellyttävän lainsäädäntömuutoksia
 - a) 11 artikla
 - b) muut muutosdirektiivin säännökset
7. Huomiot ehdotusten vaikutuksista
8. Muut huomiot

Hinkkanen Ville
Oikeusministeriö

Sjöman Sonja
Oikeusministeriö

